

döntési kényszerbe kerítette a vasutas tiszteket. A döntések meghozatala azonban jelentősen befolyásolta későbbi életüket, melyeket többek között a MÁV Központi Irattárában megtalálható MÁV Igazgatóság peres ügyiratai is részletekbe menően bizonyítanak.

Kulcsszavak: vasutasok, menekültek, peres ügyiratok

Dávid Benjámín

(bman@citromail.hu, Szegedi Tudományegyetem BTK)

Kutatási (érdeklődési) terület:

Békés megye politika és társadalomtörténete a 20. század első felében, különös tekintettel Gyomaendrőd viszonyaira

Előadás címe:

Emlékezzünk a hősökre, I. világháborús emlékmű állítása Gyomám és Endrődön

Absztrakt

A hősök emlékének megőrzését, már a világháború kitörését követő évben 1915-ben megalakult Hősök Emlékét Megőrző Országos Bizottság tűzte ki céljául. Ennek hatására 1917-es szóló törvénycikket fogadnak el a háborúban a hazáért küzdő hősök emlékének megőrkítéséről. Ezt követően 1924-ben az 1914/1918.

évi világháború hősi halottai emlékének megünnepléséről szóló törvénycikket fogadnak el.

Az országos események mellett fontosnak tartom, hogy helyi szinten is feltárássra kerüljenek az I. világháborút követő hősi halottak emlékének megőrzéséért irányuló tevékenységek. Ezért döntöttem úgy, hogy szülővárosom, Gyomaendrőd 20. századi történetét kezdem el részletesen vizsgálni. (Fontos megjegyezni, hogy a vizsgált időben Gyoma és Endrőd két különálló község volt, majd az 1982 évtől, az összevonást követően, találkozhatunk Gyomaendrőd településsel.) Gyoma és Endrőd településeken egyaránt hosszas szervezés előzte meg maga az emlékmű állítását és ünnepélyes leleplezését. Endrődön a Horváth Géza által alkotott hősi emlékművet 1925. október 4-én leplezték le, ünnepélyes keretek között, amelyre József főherceget is meghívták. Gyomán 1927. november 20-án került sor a hősi emlékmű leleplezésére, amelyet Istók János szobrászművész készített. Az ünnepélyen személyesen részt vett József főherceg is, aki az I. világháborús emlékmű koszorúzásán felül fát is ültetett a hősi halottak tiszteletére.

Kulcsszavak: emlékmű, hőskultusz, avatás, József főherceg

Falus Norbert

(*falunor@gmail.com*,

Szegedi

Tudományegyetem

Történelemtudományi Doktori Iskola)